BIBLIOTEKA „JURAJ DOBRIĆ" ŠIBENIK NAUČNI ODSJEK

Poštarina plaćena

POJEDINI BROJ 1.50 D

Tribuna

„TRIBUNA" poludnevnik
UPRAVA: Šibenik ulica Episkopa Milaša.
UREDNIŠTVO: Šibenik, ul. Ep. Milaša. Telef. 47. Split: Marulićeva I/II.
ČEK. RAČ. Zagreb 46.798
PRETPLATA mes. d. 14, za inostranstvo din. 25.
RUKOPISI se ne vraćaju.

GODINA IV — ŠIBENIK — 31 decembra 1936 — SPLIT — BROJ 464

Pozadina Čansulijanovog puča

RAT MARŠALA U KINI

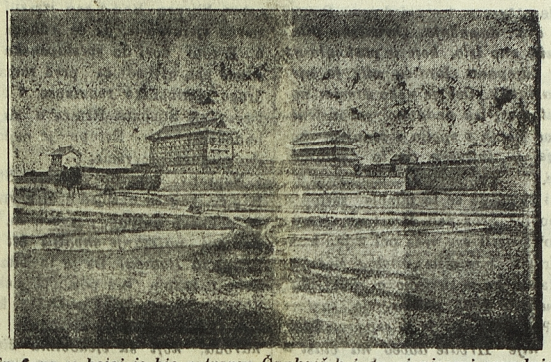
Već jednom je Kina bila u sličnom položaju u kakvom je danas. Tadanje njezin privremeni spas bio Sunjatsen, koji se u svemu upravljao po savetima dvojice ljudi, koje mu je poslale Moskva: Fu politici po savetima Borodin, u vojničkim pitanjima po Blücherovim. Kad je Sunjatsen umro, savetima obojice se koristio i tada mladi Čankajšek. Kad je počeo verovati, da je sam svemu dorastao, savetovao je Borodinu da otputuje, a Blücher je pod stražom zadržao u Šanghaju. Kako je Blücher odande utekao nije poznato, kao što se zvanično poriče da je bio vojni savetnik Sunjatsena. Bar se tada drukčije zvao.

Blücher je postao komandant sovjetskih trupa na Dalekom Istoku, a Borodin novinar u Moskvi, urednik lista „The Daily Moscow News". Blücherije iz Cite, gde mu je glavni stab, pomogao takozvanu crvenu kinesku armadu u borbi protiv Čajkajšekove nankinške vlade. Borodin je u Moskvi izjavljivao da se za kinesku politiku ne brine. Ali stalno je bio u društvu kineskih novinara i ljudi s kineskog i mongolskog poslanstva — ili u društvu Japanaca. Imponirao im je poznavanjem istočnih navika, govorom punim komplimenata i učtivosti, među kojima se pravi smisao mora tek tražiti. Blücher je od 1935 opet dolazio u Moskvu nekoliko puta godišnje, sve dublji i zadovoljniji; donosio je planove za dalju izgradnju izgradnju istočne odbrane. Kad se pred njima dvojicom spomenulo ime Čankajšek, Blücher je crvenio, a Borodin je žmirio, na levo oko i čupkao brkove. Možda se ni Čansueljan toliko ne raduje što je Čankajšek zarobljen, kao ta dvojica.

Maršal Čangsueljang

Zavađanje sovjetskog režima u Kini već davno nije cilj sovjetske vlade. Tek kad se Nemačka udružila s Japanom počeli su u Moskvi poklanjati pažnju jednoj od kineskih ustaških armada, koja se zvala crvena armada, koja je međutim nacionalistička kao što je nacionalistička i Čansueljanova armada, samo što je Čansueljanova armada bez kompromisno antijapanska i uzda se u rusku pomoć u borbi protiv Japanaca. Takozvana crvena kineska armada je imala kako dobru stranu opremu, tako

Tvrđava u kojoj je bio zatvoren Čankajšek i drugi njegovi saradnici

i sreću. Pobeđujući jednu nankinšku armadu za drugom prošla je kroz pet provincija, jedan njezin odred je stavi se grozio Nankingu s juga, drugi odred je pripremio neprijatno iznenađenje, pojavivši se iznenada pred Hankau. Ali kasnije je bila primorana da se povuče na granicu Sečuana, gdje se bila sreo mirno sigurna, oslanjajući se leđima na neprolazne prašume i polako je počela prodirati na sever, zaustavivši se u jugozapadnim delovima provincija Šensi i Sansi. Očigledno je bilo da očekuje veći sukob s Japancima, pa da stupi u borbu, inače njezino nadiranje na sever i odaljivanje od Nankinga ne bi imali smisla. Štab crvene armade je kao uslov za bilokakve razgovore s nankinškom vladom postao zahtev, da se Japanu objavi rat i oslobode zemlje, koje su Japanci okupirali.

Sada je Čankajšek zarobljen i na čelo takozvane crvene armade će doći jedan od najsposobnijih vojnika i političara Kine Čansueljan, sin starog zmaja Čansolina. Doveo je sobom 100.000 momaka, s kojima je trebao da crvenu armadu pobedi, a zatim dalje vojnike će privući car njegovog ili još bolje očevog imena, naročito ako pođe protiv Japanaca. Pođe li Čansueljan protiv Japanaca nankinška vlada neće naći mnogo vojnika, koji bi krenuli protiv njega. Čansueljan će postati nacionalni heroj; tako je velika kineska mržnja prema Japancima.

Jedini čovek, koji bi se svojim sposobnostima mogao usuditi da povede borbu protiv Čansueljana jeste ministar unutrašnjih dela Čansopin, ali on je zarobljen s Čankajšekom. Fenjusjan i Hojinsian nemaju čvrstu ruku. Fen je neodlučan, inače ga Čankajšek nebi trpio pored sebe, a Hojin se u jednoj minuti odlučuje deset puta i uvek drukčije. Hojina je nastalom 500 kilometara od Nankina potukao jedan odred „crvene" armade, iako je bio u premoći i kad ga je Čankajšek nemilo primio resor ministra rata je sačuvao primedbom: „Pa ja nisam Čankajšek!" Starom maršalu se to dopalo i oprostio mu je. Drugi međutim vele da je Hojin važna veza između banaka, trgovačkih kuća i Čana, dakle kao neki kineski Göring i da je zato sačuvao svoje zvanje.

Kad bi Čansueljanov ustanak uspeo mogao bi protiv Japanaca postaviti oko 250.000 momaka i to na kineske prilike dosta dobro opremljenih. Njegov odred od sto hiljada momaka je elita kineske vojske, jer su ga obučavali strani, najviše nemački instruktori. Takozvana crvena armada ima za sobom pet godina stalnih borbi i može se smatrati za bolju i disciplinovaniju nego što su sve nankinške armade. To bi bila jezgra oružane snage, koja bi se postavila protiv Japanaca, jezgra koja bi se mogla razviti u vrlo jaku vojsku, kad bi bilo dosta opreme, ali Čansueljan se nada da će je nabaviti.

Za Rusiju nista ne bi bilo tragičnije nego kad bi Japanci malo po malo i bez otpora zauzeli čitavu severnu Kinu. Ne samo da tom ekspanzijom ne bi oslabili, naprotiv još bi ojačali i to ne samo strategijski. Povećali bi svoje rezerve sirovina, izgradili bi teritorij za naviranje na Dalekom Istoku. A na drugoj strani opet kad bi se dogodilo to što sada preti Japanu, to jest da se zaplete u rat s Kinom i da od 300.000 vojnika, koliko može da izdržava na kontinentu, 100.000 mora da posalje protiv Kineza, Rusija bi imala na Dalekom Istoku apsolutnu premoć, drugim rečima, time bi vojni savez Nemačke i Japana mnogo izgubio od svoje vrednosti. To je pravi značaj Čansueljanova ustanka. Čansueljanov ustanak nov je signal zvona uzbune, koje Kinu budi iz vekovnog sna i ujedno je znak da se taj veliki spavač zaista budi.

U Kini je nekada glad bila najveća moć. Drugi put nabujala voda velereka. Danas je tamo najveća moć i najopasniji elemenat mržnja protiv Japanaca. Čangkajšek je pokušao da taj elemenat zaustavi, možda s najboljim namerama. Ali, evo je kraj njegovog gesla: dobiti vremena. Kina se nažime ne može izuzeti iz problema Dalekog Istoka. I tamo gde je jedan misli da vreme zahteva da se odugovlači, druga dva misle, da je došlo vreme.

No onda kao da se još jednom nasmešila Čankajšeku. Čensueljen je morao kapitulirati i sve zatvorenike pustiti na slobodu. Čankajšek je ponovo uspostavio svoj autoritet, a „mladi maršal" će morati u inostranstvo da tamo, još jednom okalja svoju neposlušnost.

*

Događaji se u Kini nisu još smirili. Momentalna stagnacija skriva u sebi žeravicu koja može sutra ponovo da plane i da se pretvori u neugasivi požar.

Maršal Čangkajšek

Da bi mogli pratiti daljaju borbu dvaju kineskih maršala potrebno ih je bliže upoznati.

*

General Čangkajšek svršio je koncem oktobra pedesetu godinu, a tim povodom je cijela Kina, koja se sada nalazi pod upravom nankingške vlade, proslavila taj dan.

Čankajšek uzeo je vidnog učešća u svim značajnim kineskim događajima. Još 1911 igrao je vidnu ulogu uz osnivača Kineske republike Sunjatsena. Godine 1924 on odlazi u Rusiju da tamo prouči sovjetsku vojnu organizaciju. 1926 g. on je na čelu nacionalnih snaga protivu severnih generala, a udruživši svoju vojničku genijalnost sa velikim političkim talentom, Čankajšek osniva godine 1927 vladu u Nankingu prekinuvši sve veze i odnose sa komunistima na koje se dotle oslanjao.

Od tog vremena, a to je skoro deset godina, Čankajšek ne silazi sa političke-

(nastavak na V strani

Svima pretplatnicima i oglašivačima želi Sretnu Novu Godinu »TRIBUNA«

Politika Stjepana Radića i „Hrvatsko pitanje“

Tako zvano "„hrvatsko pitanje“ vuče se posljednjih godina po stupcima naših novina kao neka trakavica, dok su neki političari prosto promukli, pričajući po zborovima o tom pitanju. Što više, postoje i izvjesni krugovi, koji na postojanju tog pitanja već godinama stvaraju sebi političke karijere, smatrajući sebe „ekspertima“ za to pitanje i upozorujući sve i svakoga, kako samo oni znaju suštinu toga pitanja i kako se to pitanje može da riješi samo po njihovom „receptu“.

Međutim, dok se neukoj masi silom sugerira postojanje ovoga pitanja, još se do danas nije našao niko da iznese tačnu definiciju toga pitanja i način, kako da se to tugaljivo „pitanje“ konačno riješi.

S druge strane mi, koji sadržinu toga "pitanja“ ne posmatramo sa nekog političkog, a još manje etničkog stanovišta, slušamo šuplje fraze gospode „eksperata“ na čelu sa starim ishlapivim mentorom „Obzorom“.

Do ujedinjenja svih jugoslavenskih krajeva u jednu državu došlo je 1918 g. jednodušnim zaključcima narodnih predstavništava u svim našim centrima (Narodnom vijeću u Zagrebu, Novom Sadu i Sarajevu, Narodnoj skupštini u Beogradu i Velikoj skupštini u Podgorici), a Ustav zajedničke države je stao na stanovište jednakopravnosti svih jugoslavenskih državljana. Ova jednakopravnost, zajamčena Ustavom, pružala je mogućnosti svima Jugoslovenima da u zajedničkoj državi zauzmu svoja mjesta i to prema svojim sposobnostima, znanju i umijeću, kako se to zbiva i u prirodi i u svakoj ljudskoj zajednici.

Mi jugoslovenski unitaristi smatrali smo, da će i pripadnici hrvatskoga plemena u većoj mjeri pripomoći izgradnji zajedničke države, ali se te naše nade nisu ispunile. Zašto do toga nije došlo, nećemo da ispitujemo, ali izgleda, da su *razlozi tog nedovoljnog učestvovanja Hrvata u narodnom poslu zapravo baza, na kojoj danas počiva „hrvatsko pitanje.“*

Malo vremena nakon ujedinjenja pada pojava pok. Stjepana Radića na jugoslavenskoj političkoj areni i donošenje Vidovdanskog Ustava.

Stjepan Radić kao pretstavnik velike većine hrvatskih seljačkih (a ne građanskih) masa bio je protivnik Vidovdanskog ustava, ali se u svojoj evoluciji konačno pomirio sa tim centralističkim Ustavom i saradjivao u vladi za vrijeme važenja toga Ustava. I za čudo, *hrvatske seljačke mase nisu u tom momentu uskratile povjerenje svome vodji Stjepanu Radiću, već su — naprotiv — odobrile njegov postupak.* Ovim svojim postupkom pokazao je Stjepan Radić da Hrvati nisu protivnici ove države, a ujedno izbrisao iz našeg političkog riječnika frazu o hrvatskom pitanju. Prema tome je stupanjem Stjepana Radića u vladu bilo konačno riješeno i pitanje učestvovanja Hrvata u državnim poslovima.

Da je tako bilo, najbolje dokazuje postupak Stjepana Radića nakon izlaska iz vlade, kada se on više ne vraća na svoje ranije stanovište *već naprotiv, isključujući posredovanje parlamenta i političkih partija, traži da Kralj i Narod zajedno riješe naše unutrašnje političke probleme.* Na veliku žalost svih nas i na nesreću Jugoslavije u to vrijeme pada i tragična smrt Stjepana Radića. Tragika je našega naroda, koja ga već vjekovima prati, baš u tome, što mu u *najkritičnijim momentima umiru najveći ljudi.*

Kako smo gore već rekli, Stjepan Radić je konačno riješio hrvatsko pitanje i pitanje učešća Hrvata u radu oko izgradnje naše narodne zajednice. Prema tome ovo *današnje „hrvatsko pitanje“ nije ono isto, koje je postojalo za života Stjepana Radića niti je njegov nastavak. Ovo je neko sasvim novo „pitanje“, tek nedavno iskonstruisano od nekih i spolja i iznutra, kojima je u interesu, da to „pitanje“ postoji.*

Neki kažu, da se to pitanje sastoji u hegemoniji Srba nad Hrvatima, jer da su Srbi zauzeli sve veće položaje, a da za Hrvate nije ništa ostalo. Međutim mi pitamo, *ko je priječio g. dru Maček u ljeto 1935. godine da sastavi vladu? Niko! jer je to mogao. Zašto onda nije Hrvate doveo na vlast u Beogradu i uz sekundiranje one šake jada t. zv. srbijanske udružene opozicije zavladao ne sa jednom ili dvije banovine nego sa cijelom Jugoslavijom tom najvećom velikom Hrvatskom i na vlasti pokazao, što zna i umije?* Ete, tu se vidi spretnost i sposobnost jednog političara. Političar treba da u zgodnom momentu spozna, da je došlo njegovo vrijeme i da taj momenat iskoristi. Međutim je g. dr. Maček *promašio* taj trenutak i u tome se sastoji sva neplodnost njegovih političkih postupaka.

Već smo rekli, da je Stjepan Radić ranije riješio hrvatsko pitanje, a da je ovo sadašnje „pitanje“ neko *novo pitanje.* Kad smo to kazali, dužni smo da kažemo i razloge te tvrdnje.

Stjepan Radić je u svojoj političkoj djelatnosti često pravio i političke skokove, ali je *temelj sve njegove politike bilo sveslavenstvo* i držimo, da nećemo pogriješiti, ako Stjepana Radića uvrstimo među najveće Panslavene svih vremena. Ovoj svojoj ideji bio je Stjepan Radić cijeloga svoga života odan, a možda je ona najviše doprinijela, što je Stjepan Radić priznao i Vidovdanski ustav. Stjepan Radić kao izraziti Panslaven vjerovao je, da će jednoga dana u Evropi doći do *sveslavenske renesanse* kao nasljednice prve romanske i druge germanske renasanse i baš ovo vjerovanje Stjepana Radića u slavensku budućnost stare Evrope je najidealniji dio njegova programa.

Naprotiv današnji epigoni Stjepana Radića, koji su naslijedili njegovu veliku političku baštinu, pokazali su, *da su baš oni najmanje shvatili bit nauke Stjepana Radića.* Da je to istina, najbolje pokazuju baš postupci nekih vodja t. zv. hrvatskog pokreta, koji za svoje ciljeve *traže simpatije i onih naroda, koji su vjekovima živili na račun Slavena* i kojima njihov vlastiti interes nalaže, da Slavene među sobom što više pocijepaju.

Zbog toga mislimo, da naša budućnost leži *u slozi i jedinstvu* ne samo nas Južnih Slavena nego i svih Slavena, pa prema tome treba da u svojim političkim postupcima uvijek naglašavamo svoju pripadnost velikom slavenskom stablu, jer smo uvjereni da će jednoga dana doći i *slavensko doba evropske istorije.*

To je bila ideja Stjepana Radića i ona ga u našim očima čini velikim, dok današnje partikularističke ideje njegovih epigona smatramo najopasnijim baš za hrvatski dio jugoslavenskoga naroda. *U tom pogrješnom tumačenju Radićevih nasljednika njegovih ideja leži suština t. zv. hrvatskog pitanja i tragedija Radićeve nauke.*

Dr. KIG.

HOTEL i KAVANA
CENTRAL
SPLIT
želi Sretnu Novu Godinu svima svojim gostima

Dubrovačka par. plov. a.d.
Dubrovnik
Podržava redovne pruge u svima pravcima Jadransk. mora. — Turističke pruge kao i Sredozemni saobraćaj.

KNIN

Pučki univerzitet

Kninska gimnazija dobila je valjana nastavnika, a ujedno i naš pučki univerzitet odlična predavača, g. prof. Pera Šegotu. G. Segota poznat je svojim publicist čkim i književnim radom, pak će nadamo se posvetiti svoje lijepe sposobnosti svojemu Kninu, jer je rodom iz njegove okolice.

Dne 22-XII održao je veoma zanimivo, po sadržaju i stilskoj obradbi, odlično predavanje, o jednom od najgenijalnijih ruskih pripovijedača: Nikolaju V. Gogolju. Ovo prvo predavanje, mladog profesora, pokazuje da je specijalno proučavao oca ruskog realizma i da temeljito poznaje njegovo književno stvaranje i njegov silni utjecaj na cijeli ruski realizam ko i je dao svjetskoj literaturi najjače pretstavnike. Predavač je vješto, skoro u plastičnim slikama, pregledno i široj publici pristupačno, iznio književni rad Gogoljev, osobito njegova „Revizora“, i tako upoznao slušaoce sa originalnošću i intenzivnošću tog duhovnog gorostasa ruske književnosti. U slijedećem će predavanju nastaviti o epohalnim djelima Gogoljevim: Mrtve duše, Ženidba it.d.

Veseli nas, da uz predavanja iz naše književnosti, biće zastupljena iz ruske, francuske i njemačke književnosti, pa i predavanja iz raznih grana znanosti. Publika, koja se zanima za kulturna pitanja, rado pohađa ova predavanja i zahvalna je „Dobrotvornoj ženskoj zadruzi“ i g. g. predavačima na priređivanju ovakovih prosvjetnih časova, korisnih našoj varoši. (m)

MANDALINA

Potrebe sela

Primamo: Mandalina je napuštena kao siroče. Najbliža je gradu, a izgleda nam da se na nju najmanje misli. A ona ima velikih potreba kojih sama ne može da namiri. U njoj je sjedište raznih komanda kraljevske mornarice, mnogih njihovih obitelji, velik broj vojnih lica, a ipak joj se ne posvećuje velika pažnja.

Čitamo po novinama kako se prave osnove za uređenje i nekih zabitnih sela, a o Mandalini nikad ni riječi. Mandalini bi u prvom redu bila potreba jednog javnog zahoda. Kraljevska Banska uprava bila je obećala pomoć za njegovo uređenje, pa je stvar zapela krivnjom drugih. Zahod je neophodno potrebit radi čistoće, zdravlja i reda. Trebaju ga mještani, vojnici, trebaju gradjani i drugi koji rade posjećuju Mandalinu, osobito svecem.

Aktivnost Sokolskog društva

Sokolsko društvo Mandalina završilo je 21 ovog mjeseca parketiranje dvorane i predvorja svog novog doma. Tako je sada potpuno uređeno prizemlje i veoma ukusno.

Na 31 ov. mjeseca priređuje društvo svoju silvestrovu zabavu sa raznim šalama.

Na 6 veljače Sokolsko će društvo Mandalina prirediti svoj društveni ples. Za nj se već čine priprave.

Oko gradskih izbora

Muslimanska svijest piše:

„Važno je da se gradski izbori, kao osobito važni ne s političke nego socialno—gospodarske strane, provedu u mirnoj atmosferi, pošto najteža otvorena pitanja u unutarnjoj politici budu riešena i ne budu ona sama po sebi sredstvo agitacije. Gradovi moraju imati stručna i ozbiljna predstavništva, a danas takva ni uz najbolju volju obiju strana, — i vlade i opozicije, — ne bi mogli tava dobiti. Potrebna je korjenita promjena odnosa.“

GRADSKA KNJIŽNICA
„JURAJ ŠIŽGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

AUSTRIJA

Seizmograf srednjeevropske politike poslednjih nedelja beleži istina slabe, ali ipak interesantne potrese u političkim odnosima pojedinih država te osetljive zone evropskog kontinenta. Centar potresa je kao većinom poslednjih godina i ovog puta Austrija. Njezini odnosi sa Nemačkom su od prevrata do naših dana prošli kroz čitavu bogatu skalu raznih osećaja, od proglašenja anšlusa pravom tačkom austrijskog ustava sve do momenta, kad su naoružani mrkokošuljnici besnili po Austriji kao po neprijateljskoj zemlji. Sporazum od 11 jula o ove godine, zaključen na direktnu pršiju i inicijativu Benita Mussolini, donela je promenu na bolje i na obema stranama se videla volja za normalizaciju, koja je na austrijskoj strani otišla tako daleko, da je kancelar dr. Schuschnigg naimenovao specijalnog ministra „za nacističke intervencije" Glais-Hosternaua, koji je prilikom iznenadne promene kabineta od 6 novembra doterao čak do ministra unutrašnjih dela. Ta promena je kao što je poznato donela i imenovanje dvojice ministra i to ministra finansija Neumajera i ministra trgovine Tauchera, koji istina do tog vremena nisu aktivno učestvovali u politici, ali se ipak smatraju za pristalice u najmanju ruku velikonemačkih ideja. Za nepun mesec dana je državni sekretar Schmidt otišao u Berlin u prvu zvaničnu posetu posle nekoliko godina. I ubrzo posle te posete po činju prilike na obema stranama da se mute.

Razlozi toga su razni, ali glavni razlog će biti verovatno nemački plan, koji je trebao da igra veliku ulogu u trgovinskim pregovorima između obeju država, koji su već treći put odloženi. Nemačka je htela kao kompenzaciju za izvoz austrijske robe da austrijsku armadu naoruža po nemačkom uzoru. Za to je zahtevala uglavnom sirovine i to kako poljoprivredne, tako i industrijske. Austrija bi od tog plana imala malu finansijsku korist, naprotiv gubila bi znatan deo sirovina i za njih ne bi dobijala strane devize koje su joj potrebne za održanje pariteta austrijskog šilinga, nego oružje, koje ne treba. Od toga, kao i od okolnosti, da bi takvo naoružanje uvuklo Austriju u uzak krug nemačkih interesa uplašili su se ne samo odgovorni austrijski državnici, nego i Italija, koja normalizaciju odnosa između obeju nemačkih država besumnje nije zamišljala tako, da bi se dogodila na račun njezinog uticaja u Austriji. Austrija se dakle danas očigledno povlači pred suviše vatrenom ljubavi svog brata. Tome je doprinelo i držanje nemačke štampe, koja opet objavljuje vesti protiv Austrije, kao i to da Nemačka želi da svoje turiste, kojima dozvoli put u Austriju želi da dirigira između ostalog u izvesne hotele, čiji vlasnici su poznati privrženici hakenkrajca. I kao na poružbinu su izgubili nekoji hakenkrajcleri u Austriji strpljenje i u austrijskoj provinciji se opet odigravaju scene kao pre dve godine, samo s tom razlikom što čuvari javne bezbednosti još pre kratkog vremena nisu znali na čemu su i da li da hakenkrajclere kažnjavaju, jer kako se nekog uhapsili i osudili odmah je ministar intervenirao i osuđenog oslobodio, pa i kad je već bio u koncentracionom logoru u Wollersdorfu.

To se poslednjih nedelja izmenilo i to ne samo u štampi. I na zvaničnim mestima čuje no opet reči, koje nas uveravaju o tome, da je prijateljstvo dveju država, ma i jednog jezika, koje deli tako duboka propast u svetskom nazoru, vrlo teška stvar, naročito kad jedan od njih neće i možda i ne može da respektira svetski nazor drugog. To je u suštini nešto slično kao borba između nacionalnog socijalizma i katoličke crkve, u kojoj prema našem nazoru ne može biti kompromisa sve dotle, dok nacionalni socijalizam ne izgubi svoju elementarnost. Jedan austrijski sveštenik, biskup Hudal, pokušao je da napravi sintezu obeju svetskih nazora, ali zlo je prošao. U borbi za Austriju, koja se ne vodi u samoj Austriji, nego između Nemačke i Italije, glavnu ulogu dakako igraju imperijalistički interesi.

Austrija je uiedno izazvala hladnoću između Nemačke i Italije, kojoj je besumnje stalo do toga, da prijateljstvo s Nemačkom ne stoji na putu potrebnom sporazumu s Francuskom i Engleskom i da ne kvari njezine sopstvene interese u Srednjoj Evropi. Nema sumnje da su neispravne vesti o tome, kao da su Nemačka i Italija zaključile neki sporazum o podeli interesnih sfera u srednjoj Evropi. Obadva uticaja se ukrštavaju i bore za premoćne samo u Austriji, nego i u Madjarskoj. Zasada pobeđuje Italija. Prema svima izgledima Nemačka u srednjoj Evropi ne uspeva kako bi želela i iz tog razloga bi možda bilo razumljivo kad bi Hitler opet iskopao tomahavk protiv Austrije. U unutrašnjem političkom pogledu iz toga u Austriji zasada izvlače korist monarhisti, čime nije rečeno da s time uporedo skaču i akcije restauracije.

(C)

Pozivanje na rodbinu i tazbinu

Od Ujedinjenja na ovamo, otkako je s jedne strane počela da se formisa Jugoslavenska svest (kod ranije nacionalno izgrađenih Srba, Hrvata i Slovenaca) a s druge strane plemenska svest (a to su mahom oni čija plemenska svest do Ujedinjenja bejaše podredjena regionalnoj odnosno konfesionalnoj svesti a i drugoj kojoj), često je dolazilo do objašnjavanja između onih koji su od plemenske svesti evoluirali do unitarističko—jugosl. i onih koji su od regionalne evoluirali do plemenske (odnosno onih koji su ostali pri toj svesti pod diktatom plemenskog šovinizma i konfesionalnog antagonizma).

To objašnjavanje između jednih i drugih, oduvek, a naročito otkako je ponovno pokrenuto takozvano „hrvatsko pitanje", svodilo se na tvrdjenje:

— *iz plemenskog tabora* da su „novopečeni" Jugoslaveni „izdajice svog naroda" (plemena), pa se je s te strane u cilju potkrepljavanja te „tvrdnje" ukazivalo na činjenicu, kako je otac, pa čak i deda, i praded a ili šukunded takvog „novopečenog" bio ili jest „veliki Hrvat" (odn. Srbin ili Slovenac), a

— *iz unitarističkog tabora*, često, bilo je takodjer pozivanja na oca, dedâ, pradeda, šukundeda, i to u slučaju ako je takav (otac itd.) imao ma bilo kakav pa i najbeznačajniji kontakt sa nekim Srbinom, a nadasve ako je bio — pa makar i po poslu — u predratnoj Srbiji, pa bio odlikovan kakvim pismenim priznanjem ili odličjem (u znak pažnje prema „bratu iz preka" kojom se je vršila jedna nacionalna misija). Zaslugom oca, deda itd., pri spomenutom objašnjavanju, bez dâljnjega se je kočoperio potomak takvog odličnika, u slučaju argumentacije „svog ličnog rodoljublja".

Svakako: anomalije. Ali imamo da ukažemo još na neke a u vezi s tim pozivanjem na rodbinu i tazbinu.

Na oca, deda, pradeda itd. ukazivalo se iz plemenskih tabora i u slučaju ako je nekojeg iole vidjenijeg Jugoslavena (hrvatskog plemena) otac, ded itd. nekad „nešto rekao" a što ne bi bilo u skladu sa nacionalnom orijentacijom sina, unuka, praunuka bivšeg „grešnika". Ako takav „grešnik" ikoga od svojih ima barem i u trećem kolenu a koji bi bio pristalica jugoslavenske ideje, plemenska agitacija to i koristi uje kao odlično sredstvo u hajci protiv same jugoslavenske misli smicalicom da „plod ne pada daleko od stabla". Ta plemenska zlopamtila ali ne vode računa i o geneološkom puritanstvu svojih redova, glavno je njima da je neko obarjačen, pa makar takav za života „prejasne" da je i na križ pribijao Hrvate i pljuvao na hrvatsku zastavu. A takvih ima. Mi ipak na njih ne bi uprli prstom, jer pojam „konfiteora" (drugo je: evolucija) nacionalistička kao i hrišćanska etika smatra nečim najosnovnijim.

Jugoslavenska misao, koja je opšta i po prostoru i po vremenu, ocenjuje se baš u redovima njenih neprijatelja po lokalnim momentima.

Primera radi navodim samo jedan slučaj. U dalmatinskoj varošici N. kad je izbio svetski rat gradonačelnik g. X., jako je slovio kao nacionalno ispravan čovek i bio onaj koji je u toj varošici zadao poslednji smrtni udarac italijanštini i pobedonosno izdigao hrvatski barjak, održao je u opštinskoj dvorani komemoraciju poginulom austrijskom princu i njegovoj ženi u Sarajevu. Dakle akt koji se u kulturnom svetu naziva aktom kurtoazije. Akt, koji nije razumljiv da našnjim gotovanima, specijalno onim mladjih generacija, a i onima starijih koji su kao trutovi provodili svoje dane. Akt ako ne opravdan a bono shvatljiv specijalno za ondašnje delikatne momente kad je crnožuta reakcija vrebala na iole istaknutijeg nacionalnog čoveka, Hrvata ko i Srbina.

Iako, prema podacima kojima raspolažemo, na tlu ondašnje A—U monarh. nije bilo ni jedne opštine, ni jednog društva, ni jedne novine (sem splitske „Zastave") nesamo štampane latinicom ili goticom već i ćirilicom koja ne bi bila izrazila svoje „žaljenje nad gnusnim zločinom", danas separatistička propaganda u varošici N. slučaj g. X. koji je održao tom prilikom komemoraciju smatra osamljenim slučajem, kojim bi nacionalna čast bila uprskana ne samo gosp. X. u već i njegovom sinu, koji u toj varošici stoji na čelu jugoslavenskog pokreta. I neobavešteni i neuki nasedaju toj kleveti.

Pošto se tim metodom „što je rekao otac" danas već uveliko operiše u Dalmaciji na ustrb širenja jugoslavenske misli, mi ćemo neobaveštenim dalmatinskim seljacima (koji su ponešto i zaboravili ili uopšte i nisu upamtili) navesti što su pisali i govorili 1914 baš oni koji se danas pozivaju na neku nedužnu reč oca ili deda kojeg dalmatinskog jugoslavena.

Jedan splitski list — dabome hrvatski — nakon atentata u Sarajevu doneo je na prvoj strani ove „uzbudljive riječi":

„. . . Franjo Ferdinand mrtav! Nasljednik prijestolja austrougarske monarhije, budući kralj kraljevine Hrvatske — mrtav! Ne da nam se vjerovati. Ali ipak to jest. Ljubitelj Hrvata pao je žrtvom okrutne naše braće Srba. I misle li Srbi da su tim postigli svoju svrhu? Zar se nadaju da će na ovaj način uvjeriti nas Hrvate o svojem bratstvu? Ne trebamo takve braće, koja hoće sve da posrbe. Mi želimo i hoćemo slobodnu i ujedinjenu Hrvatsku pod žezlom Habzburgovaca. Nek živi Habzburški dom. Nek živi slobodna i ujedinjena katolička Hrvatska. Nećemo riščanske, raskolničke Srbije!" Itd.

Samo toliko, a džentlemenski postupajući, izostavljam i ime tog hrvatskog lista i štamparije u kojoj se isti štampao.

Da zakijučim.

Mene je (a radi ubedljivosti navodim sebe) ovih dana napao jedan hrvatski list, koji se štampa u jednoj splitskoj stamparij, terminologijom, tonom i stilom „hiljadugodišnje kulture" [redacted] a ni zbog čega već zato što sam se izrodio . . . Pa opet: „pozivanje na oca . . ." da bi se utvrdilo to moje „izrodjavanje": otac Hrvat a sin Jugoslaven—izrod . . .

A ne bi li se po toj „kantaplasovoj" hrvatskoj teoriji o „izrodjavanju" izrodi mogli nazvati i oni čiji su očevi bili talijanaši (a i danas „u intimnosti" sporazumevaju se sa svojim italijanskim jezikom), a oni su danas „veliki" Hrvati, šta više: „vodje Hrvata"? Logično da bi.

A što tek da kažemo za one „velike Hrvate" koji po nekog rodjenog brata imaju koji je snabdeven legitimacijom italijanskog podanstva pa čak je i oficir u italijanskoj vojsci, pa kad nas takvi „eskomuniciraju" zato što smo Jugoslaveni, odnosno po njihovu „izrodi", — što tek za takve da kažemo?

Ne pozivajući se na njihove očeve i dedove, jer njihove zasluge ili nezasluge nisu nimalo merodavne u ocenjivanju njihovog lica, pozvati bi se mogli na njih same, pa ako su se ikad isticali kao Jugoslaveni a danas kao „veliki" Hrvati, mogli bi im potpunim pravom kazati da su — izrodi.

Izrodom bih se smatrao i ja kad bih pogazio zakletvu koju sam (u zrelim godinama, 23.oj) položio Jugoslaviji 29 oktobra 1918—ste pod otvorenim nebom u moru ljudstva sa tri uzdignuta prsta.

A takvu zakletvu spontano položila je bila sva Dalmacija.

Dalmacija se je 1918 godine zaklela na vernost Jugoslaviji a ne Hrvatskoj.

I zato danas u njoj toliko „izroda" ima . . .

Ljubidrag Garčina.

Politički pregled

Komunisti se uvlače...

„Samouprava" posvećuje uvodnik akciji dr. Drag. Jovanovića i komunističkoj taktici, pa završava:

Zemljoradnička stranka i njeno vodstvo strahovito gube zbog ove i ovakvove taktike svoga mladega lidera. Stanje zemljoradnika u komunističkim državama je dovoljno poznato, da bi ma ko mogao seljake Jugoslavije zavesti da se i sami bore za svoje ekonomsko poroblja-vanje. Seljak je konservativan u pogledu svojih svojinskih i drugih elementarnih prava za koja on gine i ubija. Zato ni naš seljak svakako i ni na koji način ne odobrava komunističku spregu nekih svojih nazovi-prijatelja iz komunističke stranke sa onim ljudima koji žele da seljaku i u našej zemlji oduzmu njegovo imanje i da ga porobe, pa da on, zajedno sa svojom ženom i decom, radi kao životinja za druge.

Napadnuto, društvo sa svoje strane mora da se brani od svih komunističkih ro venja. Varošani i seljaci podjednake su zainteresovani u ovoj borbi. Ali, u ovoj borbi treba biti, kao što se vidi, veoma oprezan, jer neprijatelj ne napada frontalno. Naprotiv, on se krišom uvlači u naše kuće ili u naše ustanove kao prijatelj, da bi u pogodnome trenutku izvršio zločinački umišljaj ubistva i paljevine, otimačine i uništenja.

Budite pretplatnici „Tribune"

Mirko Dobrota

Prilog za izučavanje italijanskog korporativnog sistema.

Fašistička ideologija se sve više izgrađuje u doktrinu

U momentu svog postanka fašizam nije imao još nikakve ideologije i nije bio izraz nikakve naročite snage. Tek kad je uzeo vlast u ruke i osilio se, on je pretstavljao silu i odenuo se ideologijom. Prilike su mu isle na ruku da se dočepa vlasti. Ali, kao što će se videti, odreći mu svaku ideološku osnovu od koje je pošao, znači ne unositi se objektivno u izučavanje fašizma. Posmatran sa ideološke strane postanak fašizma pretstavlja jedan složen problem. Složen bar u koliko su složeni mnogostruki uslovi i uzroci koji su gà sobom doneli. Borbu koju je fašizam vodio za vlast ne treba voditi na prostu činjenicu bez smisla, jer je ta borba imala izvesnu ideološku pozadinu. Stupajući na političku arenu fašizam je znao šta hoće. Već sam izbor protivnika koje je hteo da tuče, pretstavlja izvestan pravac njegovog političkog i istorijskog hoda. To mu je donelo nemilnost uspeha, to je udarilo temelje i smisao njegovoj ideologiji, i najzad dalo izvesnu sadržinu njegovoj doktrini.

Geo politički život u Italiji posle rata vodio se više na ulici nego u parlamentu. Fašizam je počeo kao ulični pokret. Musolini je tada bio umereni socijalista i on je sa svojim ljudima činio socijalističku desnicu. Bili su za velike i radikalne reforme (otuda „reformisti" za razliku od socijalista levičara koje su zvali „maksimalisti"), ali se sa levičarima u početku nisu slagali u metodu borbe. Socijalisti su k tome bili suviše internacionalistički raspoloženi, a to je vredalo nacionalne osećaje Italijana koji su posle pobedničkog rata bili ponovo probuđeni. Tako se iz socijalističke grupe najpre izdvojio Musolini sa svojim fašistima. Docnije su to isto uradili i komunisti zbog sasvim suprotnih razloga. Ostale političke stranke su bile slabe i nesložne. Socijalistička opasnost je zbog toga preuveličavana. Musolini je jedini imao smelosti da se upusti u borbu sa socijalistima i docnije sa komunistima. Od običnog pokreta nastaje 1921 Nacionalna fašistička stranka, koja raščičava i sa demokratskim strankama čija se snaga ogledala u Rimu: u vladi. 1922 je pohod na Rim i on se blagodareći naklonjenosti Krune završava povredom i padom demokratskog režima: fašisti dobijaju vladu. Sa zauzimanjem vlasti fašizam se sve više šfirmiše i ideološki izgrađuje.

On se mnogo više borio da se održi na vlasti nego da dođe na vlast. Kad se domogao vlasti fašizam nije bio jak; bio je isto toliko slab i bezopasan, možda i više, nego t. zv. socijalistička opasnost. Došao je na vlast pod srećnim okolnostima; s jedne strane socijalistička opasnost a s druge rasparčanost i nesklad političkih stranaka, a naročito naklonjenost Krune. Vatikana i mase zbog njegove smelosti da primi borbu sa socijalistima i docnije sa komunistima. Fašizam nije došao na vlast pomoću borbe. Borbe je bilo i to krvave uличne borbe, ali ona nije iznela fašizam na vlast. Borba mu je donela simpatije nove pristalice. Istom kad je došao na vlast, fašizam je umeo da iskoristi svoju borbenost: uništio je sve što je bilo protiv njega. U tom pobedonosnom hodu nije se stalo. Sa političke, uличne i partijske arene, prešlo se na jednu dublju manifestaciju duha borbenosti. Fašistički misliоci stali su da svestranije izgrađuju svoju ideologiju i tako fašizam danas zastupa jedno pozitivno shvatanje života kao borbe. Analogno večitoj borbi prirodnih sila čovek je deo prirode i potpada pod njene neumitne zakone. Čovek nosi u sebi instinktivno duh borbenosti. Život je puni protivnosti koje znameću borbu. Fašizam hoće čoveka koji se angažuje svim svojim silama u borbi, u aktivnosti, zato fašizam vaspitava i osposobljava ljude za borbu i za rizik koji ona sobom nosi. To treba da bude „novi italijanski način života". (Musolini: Dottrina politika e sociale del Fascismo, u XIV svesci Enc. Italiana). Ovakvo shvatanje borbe u pogledu na istorijski razvitak čovečanstiva odvelo je fašizam do prepsgiranja antipacifističkog duha. Mir je negacija života i istorije. Samo rat vodi do maksimalnog napora čovečijih energija, dovodi ljude do samoodricanja za opštu stvar, a narode do činicijative za istorijski tok stvari. Fašizam je negacija pacitizma.

Kao što je fašizam došao do vlasti pod srećnim okolnostima, on je imao isto toliko sreće i u postavljanju prvih osnova svoje ideolcgije. Borba protiv socijalizma i komunizma sama po sebi već prestavlja izvesan ideološki stav: borbu protiv materijalizma, protiv odricanja duhovnih činilaca, protiv zaoštravanja klasnih suprotnosti i iznad svega protiv zablude da je klasna borba odlučujući agrus za društveni preobražaj. Docnije fašističke ustanove potvrdiće doktrinarno ove začetke fašističke ideologije. Ustajući protiv materijalizma fašizam je još u početcima svog razvitka izneo na čelo svoje ideologije spiritualističko shvatanje života i sveta i idealističko shvatanje pojma nacionalnosti. Fašizam ne pretstavlja samo političku revoluciju već i duhovnu, upravljenu protivu izopačenih ideologija koje su skrnarile sveta načela religije, otadžbine i porodice. On veruje u svetost i hrabrost. kultivišè moralne osobine građana i bdije nad porodicom kao najužom društvenom zajednicom. Sve to skupa čini jedan viši život koji stoji izvan granica vremena i prostora, Italijanska demokratija je bila slaba, nije bila u stanju da složi narod i suprotstavi se socijalistima. Pohod na Rim znači ukida nje demokratije i negiranje liberalizma. Fašistički pisci su stali da obaraju ideologiju demokratije i njena politička načela. Fašizam odriče broju (načelo većine) pravo da odlučuje sudbinom ljudskog društva. Demokratija stvara iluziju da je vlada svih, međutim, ona je samo vlada nekolicine partijskih vođa, dakle, vlada gora i od jedne jedine tiranije i diktature koja zna šta hoće. Demokratija je vlada bez cilja, jer joj je jedini cilj vlast. Pobijajući demokratiju fašizam negira liberalizam iz kog je ona potekla. Svi ljudi nisu jednaki; oni nisu svi po prirodi dobri, nisu ni jednako razumni, sledstveno ni sposobni da učestvuju u manifestaciji opšte volje. Postoji velika i blagotvorna razlika među njima. koja ne dozvoljava da se međusobno izjednače posredstvom jednog mehaničkog i spoljnjeg akta kao što je broj ili atom koja čini jedne sposobnijima i pozvanijima da odlučuju o zajedničkom i opštem interesu. Liberalizam je nastao kao reakcija na apsolatizam i istakao je kult lične slobode i narodne vlade kao izraza njegove volje. Fašizam ustaje protiv bezgranične ideje o ličnoj slobodi pojedinaca i protiv narodne vlade. On nije protiv slobode uopšte, već je za slobodu pojedinca u državi Pojedinac postoji samo u koliko je u državi, izvan nje on ne pretstavlja ništa. Država pretstavlja istinsko ostvarenje pojedinaca, ona je totalitarna, jer je izraz sinteze i jedinstva svih vrednota i celog života naroda (Musolini: La dottrine du Fascisme, Vallecchi, Firenze). Tako je država u fašizmu postigla svoju suverenu aktivnost i postala etička vrednost.

Pored svoje borbenosti u odnosu na socijaliste i komuniste, fašizam je su pretstavši njihovom internacionalizmu svoj nacionalizam, dao još jednu osnovu svoje ideologije, koja mu je više nego sve druge donela simpatije biš u odlučnom momentu i iznela ga na vlast. Fašistički nacionalizam je aktivan. On nije jedna inertna masa koja se čuva predanjem i prenosi na nove generacije, nego jedna stvaralačka snaga u večitom procesu razvitka, jedan ideal kome treba težiti. Naciju ne čini tradicija, nego duh koji živi u narodu kao ideal i koji teži da se ostvari u svesti i volji svih građana. Fašistički nacionalizam ima idealističku osnovu, ali u aktivističkom smislu, kao ideal koji se večito stvara i koji evolucioniše ka savršenstvu. Pojam života kao borbe usko je vezan za ovaj pojam aktivnosti duha nacije učešćem svih pojedinaca. Borba i aktivnost postale su devize fašizma.

Svojim stavom prema socijalizmu i istorijskom materijalizmu s jedne strane i liberalizmu i demokratiji s druge, kao i usvajanjem nacionalnog načela, fašizam je još u početku svog razvitka, dok je besnela krvava ulična bitka udario prve temelje svoje ideologije. Tek docnije stali su fašistički ideolozi da na tim prvim osnovama izgrađuju fašističku ideologiju kakva je danas. Fašizam je načelima francuske revolucije: jednakosti, bratstva i slobode suprotstavio načela svoje revolucije: autoritet, red i pravdu. Fašizam pretstavlja revoluciju, on se i danas u Italiji naziva Fašistička revolucija, koja s obzirom na svoju stalnu izgradnju nije završena. Doista, on i jeste revolucija u koliko je nastao na ruševinama liberalizma, demokratije, kapitalizma i socijalizma. On je, istina, zadržao mnogo štošta od onoga na čemu je nikad, ali ipak prigovor da je neka vrsta eklektricizma nije na svom mestu, jer on nije ni sinteza sindikalizma, socijalizma i nacionalizma, već je doneo novi sindikalizam, (na nacionalnoj osnovi) novi socijalizam (saradnju klasa štitá uvek kao slábiju radničku klasu) i kao što smo videli novi nacionalizam. Ne treba žuriti sa ocenom fašizma i pored njegovih nedostataka kao definitivne doktrine jer on je po priznanju samih italijanskih stručnjaka još u početku svog razvitka.

Ideolcgija fašizma je danas manje ili više završeno delo. Ona pretstavlja jedno shvatanje društvenog života koje odgovara interesima fašista i kome oni pridaju vrednost etičkog ideala i naučnog zakona. Da bi postojala jedna ideologija potrebno je da se ona nametnula velikim masama tako da pretstavljà jednu društvenu snagu, organizovanu posredstvom jednog cilja koji je drži na okupu. Ideologija, fašisma je zadovoljila taj uslov da bude priznata kao uspela. I fašizam, kao i marksizam, spaja ideologiju sa naukom. (U fašizmu ideologija je prethodila doktrini, dok je kod marksizma bilo obrnuto). Međutim, nauka je nešto sasvim drugo nego ideologija. I deologija je vera, nauka istina. (Sl. Jovanović: Iz istorije političkih doktrina).

Fašistička pretenzija da stvori jednu filozofiju, jedan fašistički pogled na život i svet uopšte (Giovani Gentile), kao i nastojanje fašističkih pravnika da pruže jedno novo, korporativno pravo, kao sasvim nov i originalan pravni sistem, nemogu se danas još definitivno naučno oceniti, jer su stvari još u stadiju razvitka i izgradnje. Kao takva fašistička doktrina nemože pretstavljati istinu. Ali i pored svega toga fašističkoj doktrini se ne može odreći svaka vrednost. To naročito vredi za fašistički korporativni sistem kao jedan nov pravni sistem.

Svoje doktrinarno ovaploćenje fašizam je izvršio donošenjem novog zakonodavstva. Među svima izvorima korporativnog prava najznačajniji je svakako Ustav rada (La carta del lavoro) koji je donelo Veliko fašističko veće 1927. Veliko fašističko veće dobilo je karakter državnog organa tek 1928. To znači Ustav rada ima karakter jednog privrednog programa fašističke stranke. Tek docnije je zakonodavstо dalo odredbama ovog ustava karakter pravnih normi, naročito zakonom od 20-III 1930 o Nacionalnom savetu, kao i zakonom od 5-II 1934 o ustanovljavanju i funkcionisanju korporacija. O pravnoj prirodi Ustava rada postoji spor u italijanskoj jurisprudenciji. Ipak odlukom Kasacionog suda od 4-VII 1928 Ustav rada je priznat kao „osnovni i najviši dokumenat novog režima.. pripada javnopravnom poretku države i pretstavlja uputstvo za tumačenje celokupnog postojećeg prava", čime je od najviše sudske vlasti priznat kao izvor prava iako Veliko fašističko veće u momentu njegovog donošenja nije bilo državni organ.

Prvi rad na organizaziji fašističke države sastojao se u organizovanju radništva u sindikate. Fašisti su uvideli značaj radništva još u početku svoje revolucije kada su hrišćanskim sindikatima klerikalne narodne stranke suprotstavili fašističke sindikate. Statut stranke iz 1921 bio je nadahnut sindikalističkom idejom. Socijalistički sindikati su sredstva klasne borbe, oni zaoštravaju sve više tu borbu i pre ili posle vode u socijalnu revoluciju. Otuda njihov izrazito klasan i revolucionaran karakter. Fašistički sindikalizam nosi u svojoj osnovi načelo saradnje rada i kapitala, koje će tek docnije sa pojavom korporacija dobiti svoj puni smisao i efikasniju primenu. Sindikati postaju u fašizmu sredstva za ublažavanje klasnih diferencijacija i suprotnosti i teže kompromisu između interesa radnika i poslodavaca u cilju postizanja opšteg nacionalnog cilja Tako je nasuprot internacionalizma socijalističkih sindikata istaknut nacionalni karakter sindikata. (Sl. Jovanović: Poratna država).

Druga osnovna ustanova korporativnog sistema jeste korporacija. Dok sindikati pretstavljaju profesionalne kategorije, korporacije pretstavljaju ekonomske kategorije. Korporacije se sastoje iz profesionalnih organizacija poslodavaca i profesionalnih organizacija posloprimaca i korporativnog organa koji ih dovodi u vezu. Cilj im je kordiniranje funkcionisanja raznih činilaca proizvodnje iste privredne grane ili raznih privrednih grana. Sindikati su pravne ličnosti ali nisu državni organi, dok su korporacije državni organi a nemaju pravne ličnosti. Korporacije sprovode plansku privredu, koja je u načelu prepuštena privatnoj inicijativi, ali je zbog svog velikog značaja za nacionalnu ekonomiju stavljena pod nadzor države, koja tu

(Nastavak u osmoj strani I. stupac)

Maršali Kine

(Nastavak sa I. strane)

državničke kineske pozornice. On radi na obnovi i novom ujedinjenju Kine. Zahvaljujući njegovim sposobnostima, postepeno su podvedeni pod vlast provinciski guverneri, tako da teritorij nankiške vlade iznosi sada kolika je cijela Evropa.

Čang-Kai Šek upravlja svim poslovima za unapređenje kineške države. On daje inicijativu za sve i o svemu vodi nadzor. Pod njegovom upravom vrši se modernizacija Kine, izgrađuju se drumovi, željezničke mreže, podiže zemljoradnja i unapređuje, podiže se industrija u zemlji, širi prosvjeta i unapređuje narodno zdravlje. Ovaj general naročito se zauzima za seljaka i hoće da ga podigne i unaprijedi u svakom pogledu, smatrajući ga glavnom osnovicom i stubovima ove ogromne zemlje. On je na čelu Pokreta za nov život kineskog čovjeka, čiji je cilj oživljavanja starih kineskih vrlina dovodeći ih u sklad sa progresom.

*

U centru događaja u Kini nalazi se sada maršal ČANG-HSU-LIANG, ili kako ga zovu „mladi maršal«. On je rođen 1898 godine, prema tome ima sada samo 38 godina. Rođen je u provinciji Feng-Tsien, a otac mu je bio čuveni Čang-Tso-Lin, negdašnji gospodar Mandžurije.

Stupio u kinesku vojsku još kao dijete, a pukovnik je postao u 19 godini. Kasnije je postao komandant u Mukdenu; zatim adutant pretsjednika republike u Pekinku. Kao komandant mnogih brigada on je učestvovao u pobjedničkim bitkama svoga oca protiv Vu-Pei-Fua i drugih kineskih vojskovođa.

Kad je njegov otac pao kao žrtva atentata 1928 godine Čang-Hsu-Liang postao je u svojoj 30 godini diktator kineskih provincija na Sjevero-zapadu, što znači gospodar ogromnih teritorija gdje su se ukrštavale vrlo opasne internacionalne intrige.

Podržavan od Knomintanga, Čang-Hsu-Liang radio je neprestano na ostvarenju nacionalnih aspiracija Kine. Nankinška vlada ga je imenovala najvišim činom da „čuva mir". Kad su armije Čang-Kai-Šeka i Feng-Ju-Sianga nastupale prema Pekingu „mladi maršal« krunisao je taj pohod sa aneksijom Mandžurije.

Godine 1929 bile su prekinute kineske veze sa Sovjetima. Tada Čang-Hsu-Liang zauze istočnu Kinesku željezničku prugu, ali kad Rusi počeše da bombarduju pogranična mjesta, mladi maršal se nađe prinuđen da popusti i tako Sovjetima ustupi tu cijelu prugu. Kad je Čang-Hsu-Liang 1930 godine onako energično potpomagao nankišku vladu kojoj su zagrozile ujedinjene Sjeverne armije, onda je on bio postavljen za komandanta svih kineskih vojnih snaga.

Poznati incidenti kod Mukdena 1931 godine, kada se mladi gospodar Mandžurije nalazio u Penkigu, imao je za posljedicu japansku vojnu intervenciju. Tada se sva vojna sila mladog maršala srušila kao kuća od karata, jer on je tom prilikom izgubio oko 200.000 vojnika. Tada je Mandžurija bila definitivno izgubljena pa i još neke kineske sjeverne provincije.

Da bi izbjegao nastupanje japanskih trupa još dublje u kineski teritorij koji bi to opravdali otporom mladog maršala Čang-Kai-Šek nagovori Čang-Hsu-Lianga da treba da krene na dulje putovanje u inostranstvo. Ovaj se zaista ukrca u brod u Šangaju, koji ga je odnio u Evropu. Mislilo se da će on ostati izvan Kine i više godina, ali na opšte iznenađenje on bi postavljen za glavnog komandata antikomunističkih armija u unutrašnjim provincijama.

Postoji tvrđenje da on niukoliko nije radio u tome cilju, već naprotiv pomagao je Sovjete. Suzbijao je. istina, njihovu akciju u gradovima, ali je dopuštao da oni rade što god hoće u selima. U tome ga, vele, pomažu i oficiri i vojnici, gurajući ga da se udruži sa Sovjetima protiv Japana, pošto su oni iz onih krajeva koje je sada zaposjeo Japan, te su tako svi njegovi vojnici jednostavno upućeni da stalno budu ratnici, pošto sada nemaju svoje prave otadžbine.

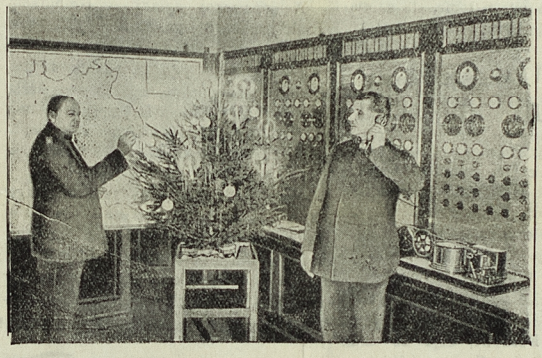
širite »TRIBUNU«

Kako je u raznim zvanjima prošo Božić

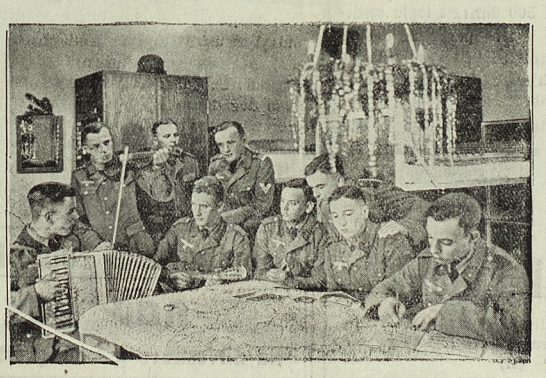
„Nemaju svi ljudi badnjeg dana!" Čudnovato se to čuje. Ali ipak ima medju nama ljudi, možda i brat, sestra ili susjed naš, za koje nema badnjeg dana ni Božića. I to ne zato, jer radi siromaštva ne bi mogli svetkovati praznik rodjenja Kristova, već radi zvaničnih dužnosti su sprečeni da svetkuju taj najveći blagdan svih kršćana.

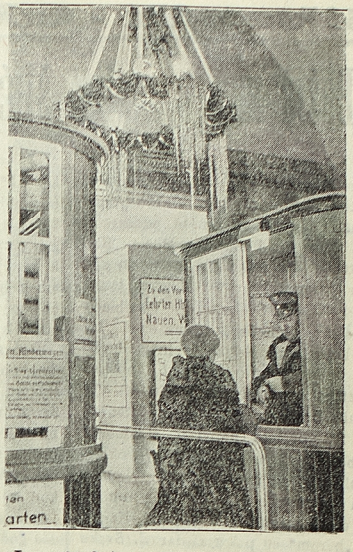
Kuhari parobroda svetkuju poslije napornog rada badnju večer

Božić u prijavnoj centrali vatrogasaca

U kasarni

I na badnju večer treba da markira vozne karte

Tako namještenici, umjetnici i speakeri radio stanica. Za sve njih nema badnjaka koga bi svetkovali u krugu svoje obitelji. Nadalje ne mogu da svetkuju u užem krugu Božić mornari na brodovima, koji nose svetionike za rasvetu i orijentaciju brodova na dalekom moru. Medju zvanja, u kojima nema mira ni na Božić spadaju i vatrogasci. Na ulicama i raskršćima stoje prometni redari, a u svjetlim od božićnjaka râsvetleuim sobama vesele se djeca i odrasli. I na božićno veče treba policija da vrši svoju dužnost javne bezbednosti. Ni nameštenici električne cestne željeznice, autobus poduzeća i željeznice nemaju Božića. Strojovodja treba da vrši svoju dužnost na badnju večer jednako kao na druge dane, a ujedno s njime cijela vojska skretničara, prometnog personala i činovnika na stanicama. Telefonistica sjedi u telefonskoj centrali pred svojim aparatom za spajanje veza. U to vrijeme sjedi i činovnik od brzojava pri Morsejevom aparatu, da šalje ili prima brzojave. Telefon i brzojav ne trpe prekida, isto kao i ne obratovanje u električnim, plinskim i vodovodnim napravama.

Za sve one, koji za vrijeme Božića borave u tuđini, jesu vazda otvoreni hoteli i ugostiteljske radnje. Nameštenici ovih poduzeća žrtvuju svoj Božić za udobnost i poslugu gostiju.

Po uzburkanim valovima oceana vozi se parobrod. Visoko gore na komandnom mostu stoji u službi oficir (kapetan) i momčad na brodu u opremi za vršenje službe. Ista slika se nama prikaže u drobu džinovskog broda — u mašinskoj prostoriji. Divovsko ždrelo kotlova je nenasitljivo — traži neprekidno hrane — ugljena, natte i ulja.

šibenik

Povratak g. Episkopa

(30 dec.) Nj. Preosveštenstvo dalmatinski episkop g. dr. Irinej Đorđević doputovao je na kratko vreme u Sibenik. Gosp. Episkop iskoristio je odmor Sv. Sinoda da bi proveo božićne praznike u sedištu svoga pastirskog delovanja (i)

Sokolsko Silvestrovo

Sokolsko društvo priređuje u svome domu zabavu Silvestrova. Biran program počinje u 9 sati. Odijelo obično. Stolovi se rezervišu kod uprave za vrijeme od 10-12 sati. Ulaznica 5 din. po osobi.

Božićnjak u vagon restaurantu

Šibenik - GRADSKE VIJESTI - Split

Božić medju malim štićenicima N.Ž.Z.

Šibenik, 30 decembra.

Prostorije Narodne ženske zadruge su naročito svečano uređene. Dobre gospođe marljivo su radile da bi siromašnoj djeci bio sretan i radostan Božić. Stolovi za koje će posjesii djeca sjaju se i bijele čistim stolnjacima i bijelim tanjurima i čašama. Svako dijete po običaju dobija svoj numerisani ubrus i velik komad kruha. Iz nedaleke kuhinje dopire miris dobre čorbe od mesa i kobasa i podražujući vonj pečene svinjetine. Tu se kuha božićni ručak malim siromasima. Ali osobito podvlači „stimmung" ove božićne radosti velik „bor" okićen šarenim i sjajnim stvarima, a koji u svom kutu mirno čeka ulazak sitnih gostiju da ih razveseli i obdari. Naime pod „borom" su položeni darovi. Svako će dijete da dobije po jednu papirnatu vrećicu u kojoj ima naranača, jabuka, kolača i po komad „torte". Sve gospođe koje nisu zaokupljene domaćinskom službom, a koja je za božićnih blagdana naročito naporna i važna, — došle su toga dana da sudjeluju u radosti svojih malih i milih štićenika.

Malo prije podne napunila se dvorana djecom. Naročito godi srcu gledati te bistre oči i djetinjski — puna zaobljena lišća, koja su najzad mjesec dana bila blijeda i upala. Dobra i zdrava hrana dala je blagotvorne posljedice. Mnoga djeca su obučena u tople, pletene haljine, koje su opet djelo i dar marljivih gospođa. Sva su djeca čisto umivena i očešljana, a kad uläze skladno pozdravljaju.

Danas su sve te nevine dječje oči u divljeno uprte u „bor" i radoznalo istražuju blago, što je skriveno u onim čarobnim vrećicama. Kad su sva djeca bila na okupu, zapalile su se svijeće na božićnom drvcu i ona su svojim slatkim piskutavim glasićima zapjevala Onome, koji se kao i ona siromah rodio na svijetu donese mir i spasenje. „U sve vrime godišta . . ."pjevali su dječji glasovi malome Isusu.

Iza toga sva su djeca počašćena dobrim ručkom, a bilo je toliko izobilja, da nisu mogla sve da pojedu, pa su djeca odnjela pečenja svojim kućama da bi i njihove siromašne majke ili starija braća imali veseo Božić. Naprtivši pečenje i kesicu voća i slatkiša, mališani su nasmijanih obraza i sjajnih očiju pozdravljali i zahvaljivali dobrim gospođama, kojima je hvala bila u tome, što su djeca sretna i zadovoljna. (a)

Društvo „KNEGINJA LJUBICA" na radu

I ove, kao i prošlih godina šibenski pododbor gospođa društva „Kneginja Ljubica" pokazao se jako agilnim.

Pododbor je proslavio praznik Materice i tom prilikom obukao 45 najsiromašnije djece u našem gradu i iz okolice. Pretsjednica pododbora g đa Ljuba Tomov pozdravila je toplim i osećajnim rečima decu te im čestitala Materice.

Deca su posmatrala i sa nestrpljenjem očekivala delenje darova za njih spremljenih.

Posle pozdrava, deca su vezala g đu pretsednicu, a potom su im podeljena topla odela, rublje i cipele. Ujedno ih je društvo obradovalo sa kesama kolača.

Po društvenim prostorijama odjekivali su veseli dječji glasići, a i oni u majčinom krilu davali su izraz zadovoljstva u svojem dečjem bezazlenom smešku.

Mali David najviše je dao izraza svog zadovoljstva klicajući prijateljima i članicama društva. Ovaj mališan, ljubimac šibenske publike, postao je centar obdarenih mališana u izražavanju zahvalnosti. Posebno je bio nadaren od g-đe Mače Lušić sa rubljem i odelom.

Za ovo se nisu samo zalagale članice iz mesta već je i počasna pretsednica g-đa Draginja Đorđević, koja se sada privremeno nalazi u Gornjem Milanovcu, setila šibenske sirotne dece i poslala svoj prilog od 500 dinara i toplu čestitku da se uz ostale spremljene darove što bolje nadzre oni koji su potrebni pomoći dobrih srdaca koja netražu hvale za svoja dobročinstva.

Pododbor društva zahvaljuje dobrim darovateljima u ime svoje i sirotne dece. (g)

Pišu nam iz građanstva

Ko nije Hrvat nije ni katolik

Obzirom na političko stanje među našim seljacima, često nailazimo svijesne ljude koji nikako i na nikakva obećanj ne podaju na lijepak mnogim onim prorocima koji obilaze sela i seljake. Rađe ostaju i bez materijalne koristi koju su uživali, a da nisu popustili i dali se zavarati.

U jednom šibenskom predgrađu živi seljak B..... koji uz svoju narodnu svijest pozna i historiju svog Jugoslovenskog naroda pak se ne da za nos vući od ljudi slabije vrste — nikoga više.

Osim ostalih svojih vrlina, posjeduje lijepi glas pak je bio pjevač u crkvi. Ali, jer nije nadahnut separatističkim idealima, uskraćuje mu se nagrada za pjevanje, ne da mu se da pjeva i formalno ga se tjera iz crkve.

On je pošao i u crkvu se više neće vratiti.

Pitamo one koji su ovome uzročni, koga će kriviti kad dotični B..... potraži vrata druge Crkve iz koje ga neće nitko tjerati? (M)

Lične i društvene vijesti

☐ SVIMA SVOJIM prijateljima i znancima želim Sretnu Novu Godinu.

(Tivat) ERCEGOVIĆ
naredník kr. broda „Vila".

☐ NARODNA ŽENSKA ZADRUGA priređuje na rođendan Njezina Veličanstva Kraljice Marije, 9 januara o. g. NARODNI PLES u prostorijama Sokolskog Doma. Početak u 9 sati. Dobrovolni prinosi primaju se sa zahvalnošću. Sav čisti prihod ide u korist Dječje trpeze. Odijelo za gospodu je tamno ili narodna nošnja, za gospođe narodna nošnja ili svečana oprava. Posebni pozivi neće se slati.

Narodna Ženska zadruga, javlja cijenjenim gospođama koje će sudjelovati ovoj zabavi da je društvo naručilo veći broj narodnih odijela iz svih krajeva zemlje, koja će se moći unajmiti za tu zabavu. Stoga moli gospođe koje žele da obuku narodno odijelo neka se u tu svrhu i što prije jave g đi Kovačević, pretsjednici Zadruge.

Front „prečanskih sport. klubova" razbijen

»HAJDUK« prema »GRAĐANSKOM«

Split, 30 decembra.

Svojevremeno kad je val mačekovskog zanosa imao priličnog uticaja i na športaše, izvesni politički ljudi hteli su i to da iskoriste u svome upornom držanju prema Beogradu, jugoslavenstvu i tome slično.

Oni su brzo pod parolom, da JNS Savez koći rad sporta, terorizira Hrvate i tako dalje, pozvali sve Hrvate sportaše na okup, na odbranu od Srba, koji zagospodariše u JNS.

I bili su stvorili neku vrst fronta prečanskih sportskih klubova, u kojemu se nalazahu splitski „Hajduk", zagrebački „Građanski", „Concordija", „Hašk" i slični.

Međutim, u „Jadranskom Dnevniku" od 28 XII čitamo članak pod ovakovim iznenađujućim naslovom: „Hajduk" je prekinuo sve športske veze sa „Građanskim" a u stvari to je intervju sa pretsednikom „Hajduka" g. Drom Pavom Kamberom. G. Kamber između ostalog ovako veli: „Hajduk" je izgubio svako poveranje prema krasnorečivim akcijama ljudi, koji ne poštuju — fair play — u međuklubskim odnosima, odakle onda da se crpi etičko pravo kritike tuđih grehova.

Mi ćemo i nadalje zadržati naš strogo kritički stav prema radu visokih nogometnih institucija, ali gubimo veru da će sa protivne strane sinuti sunce našem najpopularnijem športu".

Ova izjava Dra Kambera vrlo je značajna. Jer ipak ljudi jednom uviđaju da sve ono što nam Zagreb (hrvatski ?!?!!) servira, nije sve tako lepo, dobro i korisno po nas Dalmatince, koji često samo zbog svog ludog inata, naivnosti i sentimentalnosti, koristimo drugima a škodimo sebi. (p)

Jeli i ovo po naredbi „političke pisarne i vođe?"

Pričaju nam danas došljaci iz Šolte:

Na općinskoj zgradi u Grohotama (Šolta), dana 6 januara 1929, kad je u našoj zemlji zaveden jedan ispravni kurs, zamenjena je i stara tabla sa novom. Ta nova tabla, koja je popazivala da se u toj zgradi nalazi općina jednog ipak jugoslavenskog mesta, i koja je imala jugoslavensku zastavu, skinuta je od „nepoznatih" (?) individua.

Žandarmerija koja je vodila istragu po ovom predmetu nije došla do nikakovog pozitivnog rezultata, a oni koji su u općini sada navodno zabrinuli su se ko je tablu skinuo. Pa mora se, jer ipak još važe jugoslovenski zakoni. Ima jedna narodna, po kojoj se oni, izgleda, rado služe: „baci kamen, pa sakrij ruku!" (c)

Odlikovanje senatora Don Frane Ivaniševića

Ukazom Kr. Namesništva, u ime Nj. Veličanstva Kralja Petra II. a po predlogu Pretsednika Ministarskog Saveta odlikovan je ordenom Jugoslavenske Krune III reda Don Frano Ivanišević, senator iz Splita.

Ovo zavidno i zasluženo odlikovanje uvaženog Don Frane usledilo je povodom proslave njegove zlatne mise, (27. XII. 1936) 50—godišnjice njegovog svećeničkog, prosvetno - kulturnog i nacionalno—političkog nesebičnog rada. (c)

? = !

Mnogi se ustručavaju da javno priznadu, ali bar sebi nemogu priznati da to nije istina. Uzbuđeni su, jer stoje pred jednim događajem koji nosi neizvjesnost. Necenzurisano Silvestrovo šibenskih novinara veče je „bez cenzure". To je ono na što naši ljudi nisu navikli. Oni su već zaboravili šta znači doba bez cenzure.

No nade podrugljivaca neće se ispuniti. Jer veče humora, veselja, plesa i svestrane zabave biće na visini kako dolikuje staležu onih koji priređuju Silvestrovo.

Šibenik još nije doživio slično veče. Elita Šibenika, koja će u punom broju uzeti učešća na ovoj zabavi, osetiće jednu velegradsku sredinu koja će im omogu-

Novinarska republika

noć bez cenzure

Na Silvestrovo u svim prostorijama Grand Hotela „Krka"

Prelaz iz ovog zabravljenog doba u nezabravljeno ili peskaruši o doba, ako je nagao, neugodan je. Može da donese, upravo da ostavi operušanih ili ogoličenih pojedinaca.

Svet bi to volio. Imao bi o čemu pričati. Imao bi na koga upirati prstom. Samo, svak se ograđuje od toga da upade u krug ovih ogoličenih.

čiti da se, bar za jednu noć, prenesu u sfere višeg i boljeg, u gradskiju sredinu od sredine našega grada.

Porodice će moći da, bez ikakva naročita troška, dočekaju Novu Godinu u raspoloženju kakvog si ne mogu postići u četiri nesnosna zida svog malog stana. Dok će stariji članovi biteli zaplaviti u sfere „lepe prošlosti", u doba svojih mladih dana, dotle će mladi članovi zanositi se zvucima muzike koja će ih nositi dvoranama. (i)

SRETNU NOVU GODINU
svima svojim pretplatnicima, oglašivačima i prijateljima lista želi
Uprava i uredništvo
»TRIBUNE«

Božićnica...

(Istinska priča)

Došo nam Božić, najradosniji kršćanski blagdan! U Božiću je najbolje izražena bit kršćanske nauke! Dolazi sam Bog na svijet i donosi mir, ljubav i bratsku slogu! Godine prolaze od rođenja Kristova jedna za drugom, a svijet srće sve to više u tamu, odalečuje se sve to više od prave biti Velike Božićne nauke...

Bruje vesela Božićna zvona, a u bogatim kućama uz tople peći nakićena su Božićna drvca. Blaguju se svakovrsna jela i bonboni... A dali je ko zavirio u siromašne izbe jadnih nevoljnika u dronjcima bez peći i komada hleba?

Ove misli i razmišljanja muče me u svetoj Božićnoj noći... I dok me ove misli muče i tjeraju na Božićna razmatranja, na vrata moje sobe kuca odrpani seljak, otac brojne djece, čija je žena i zadnji vjenčani prsten založila u poznatu zalagaonicu za vrijeme dugogodišnje bolesti svoga sina. Ulazi u moju sobu otac tih bijednika općinski poljar i pruža mi drhtavom rukom komad papira i kaže:

— Pročitajte ovo!

Jeza me hvata dok čitam! Otpušta Vas se iz službe sa 1 januara.

— A zašto, a čemu? Što sam skrivio da me se baca na ulicu? Zar zato što sam ostao dosljedan svom jugosl. vjerovanju?

— Umiri se, jadni čovječe, nastojaće mo da putem dobrih ljudi ublažimo tvoju nesreću!...

— Dolazi drugi... opet će otpušteni poljar!

Tješim i njega istim riječima! Eto starca od 61 godinu života, koji nikoga na svijetu nema i on dolazi sa dekretom otpusta iz službe i to poslije 18 godina bezprikorne podvorničke službe na općini! Eto starog redara sa istim dekretom u ruci! Eto 78 godišnje opć. babice sa dekretom u ruci otpusta kao podvornice ljekarske ambulante!

Dok se u ostalim kulturnim krajevima slavi Kristovo rođenje karitativnim akcijama, odevanje gbosih i golih, nahranjenjem gladnih, *u Milni Božićnica 1936* zabilježena je otpustima savjesnih, besprikornih službenika sa strane novoizabrane općinske uprave! Zašto? Šta su ti ljudi skrivili? Njihov jedini grijeh je taj, ako se to danas zove grijehom, što su i ako najbjedniji, ostali najbogatiji duhom, karakterom, što su ostali dosljedni jug. nacionalisti.

Zar li naš velečasni g. župnik, koji je pomagao ovu listu općin. uprave i na kojoj listi je i sam birannije se našao povređenim u svojoj savjesti, da digne glas u ime Novorođenog Krista u obranu ovih nevoljnika i bijednika, te im tako ublažio svetu Božićnu noć? Zvona će crkvena brujiti u svetoj Božićnoj noći, a mjesto vesele Božićne pjesme u kolibama ovih bijednika čutiće se plač i jecaj... Ali neka znadu svi oni kojima su puna usta borbe za ravnopravnost i slobodu, da će ovi bijednici jecati i plakati a i umirati poput Krista na Golgoti, poput onih sa Vida Lazareta i Altonije, ali će ostati bogati duhom, čvrsti ko hrid....

Ako treba još žrtava, dat ćemo ih dragovoljno u svetoj Božićnoj noći! Treba li svih 276 čeličnih jug. karaktera na oltar Jug. Milne, dat ćemo vrlo rado i to sa prekrasnim riječima Kristovim: „Oče neka bude volja Tvoja! Oprosti im jer ne znaju što čine.“ ić.

UMOLJAVAJU SE

g.g. pretplatnici da kad šalju pretplatu za naš list da to šalju na ček. rač. br. 46.798, a ne na ček. rač. br. 38.114, jer nastaje smetnja kod knjiženja.

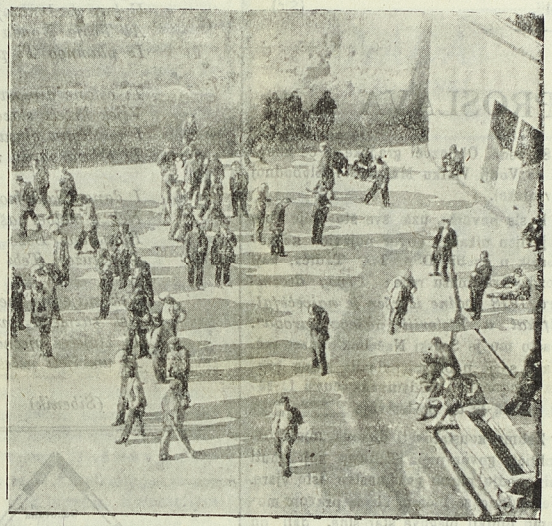
Svetski dogodjaji u slici

Prošlih dana mala srednjoamerička republika Salvador stradala je od vulkanske erupcije

Umrli u prošloj godini. Prvi red od leva na desno: egip. kralj Fuad, grčki regent general Kondilis, grčki državnik Venizelos, donji red s leva na desno: madžarski ministar predsednik Gembeš, engl. vel. admiral lord Beti i engleski Kralj Đorđe V.

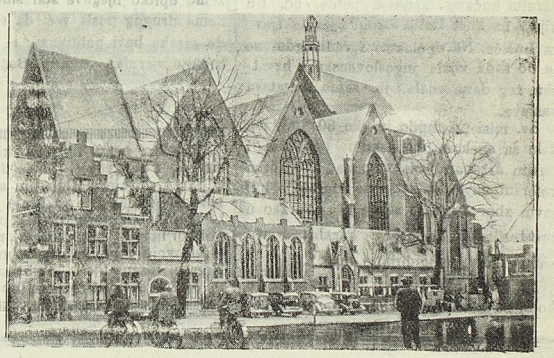

Slika lijevo:
Zarobljeni vojnici odbrane Madrida u kasarni u Toledu na dnevnoj šetnji i razgovoru uz cigaretu

Slika dole:
Crkva sv. Jakova u Hagu u kojoj će se 7 januara venčati holandska prestolonaslednica princesa Juliana sa princom Berhardom

Spanjolske nove marke nacionalne hunte generala Frank

JADRANSKA PLOVIDBA d.d.

Sušak

Podržava redovne pruge male obalne plovidbe i redovite linije sa zemljama Levanta. - Prevoz robe i putnika. — Brz. naslov: Jadroplov - Sušak

ŠEŠIRI I KAPE

najnovijih fazona, u velikom izboru najpovoljnije dobijete kod TVORNIČKOG SKLADIŠTA

TVOKAPS

SPLIT: Ispod Ura 5.
ŠIBENIK: Kr. Tomislava 117.

Najnovije zakonski propisane tiskanice

Knjiga kontrola alkoholnih pića Unos — iznos
molba općini radi izdanja uverenja
Zemljoradničko uvjerenje koje općina upušta
Obračun iz kupov. robe na kred. i iz ostalih pravn. odnosa.
Obligacije zemljoradn. dugova po 100 kom. vrlo umjerene cijene po komadu Din. 1.—
Opomene dužnicima zemljoradnicima 100 kom. Din. 15.—
Molbe za dozvolu prodaja vlast. vina 100 kom Din. 25.-
nabavlja se kod:
Tiskare E. Vitaliani i Sin - Šibenik

VODICE

Zabava djece osnovne škole

U nedjelju 20—XII t. g. djeca osnovne škole iz Vodica dala su u Sokolani svoju zabavu. U obilnom, šaljivom i poučnom programu bio je i komad „Kugina kuća", dramatizovana pjesma. Ponovilo se također komad „Propast sveta", koji je bio davan na Dan Ujedinjenja.

Na pozive, koje je bila razaslala uprava škole, mnogi su se odazvali, te su priredjivače počastili svojim odazivom: g.g. oficiri mornaričkog odreda iz Vodica, općinski načelnik gospodin Ive Pelajić, velečasni župnik gospodin Luketa. Brojno je bila zastupana Vodička glazba, te ostali uredi i uzvanici. Seljačkog svijeta — nažalost — bilo je malo. Učiteljstvo je doznalo da je uzrok tome siromaštvo, pa je mnoge pustilo na pretstavu bez ulaznice.

Ko je vidio kako djeca rade na pozornici svoje uloge lijepo i skladno, taj bi teško mogao vjerovati da su to djeca koja dolaze po prvi put na pozornicu. Svi komadi bili su izvedeni u potpunom redu.

Teško bi se moglo tačno prosuditi ko je od koga vršio bolje svoju ulogu. Ipak u komadu „Propast sveta" regbi da bi se moglo dati najveću pohvalu Udovičić Ivanu Tominu i Šain Grgi Josinu, učenicima V razreda, a u komadu „Kugina kuća" istakle su se učenice IV razreda Bilan Justa (kao kuga) i Dunat Marija, te učenica V razreda Alfirev Matija Melkova (kao Jela). Ovom prilikom pokazalo se da su djeca u Vodicama dobrim dijelom bistra i darovita te kad bi kod njih bilo još samo više dobre volje, mogla bi da prednjače mnogim drugim mjestima.

Da priredba što bolje uspije uložili su truda svi nastavnici—ce, pa im je to bilo i priznato, jer na svršetku pretstave čulo se odabravanje učiteljstvu.

Moralni uspjeh ove priredbe svakako je velik, dok materijalni trebao je biti bolji. (Šić)

HVAR

NEDJELJNA PROSLAVA

(HVAR decembra.) — U nedjelju 20 XII t. g. inicijativom nove općinske uprave proslavljena je 100 godišnjica „Lijepe Naše". Tom prigodom je općina oglasom broj 4873—36 pozvala Hrvate Hvara, „da baš u ovom času treba proslaviti ovaj svečani god, kako bi se svima i svakom pokazalo da na ovoj plavoj Jadranskoj obali živi hrvatski narod koji misli i oseća zajedno sa Hrvatima iz banske hrvatske".

Ujedno je pozvala gradjanstvo, da svoje domove okite narodnim zastavama da u što većem broju pristupe svečanoj sv. misi u 9 sati i javnom zboru u 10 sati pred općinskim domom.

Primjetiti je, da se je po cijelom gradu moglo vidjeti svega 39 zastava na raznim kućama, a da je jedna od tih vijala na kući Itaiijaoskog optanta Lovra Lučića. Na općinskoj zgradi gde se je do sada vijála jugoslovenska i hrvatska, tog dana vijála je samo hrvatska zastava.

Sv. misi pristupilo je oko 80 ljudi na čelu sa cijelom općinskom upravom i nekim državnim činovnicima i vojnim referentem. Posle sv. mise morao je biti javni zbor na trgu, ali se isti održao u prostorijama općinskog kazališta verovatno radi „mnogobrojne mase".

Na večer napravljena je povorka u kojoj su uzeli učešća 85 bića, 180 djece i 80 žena. Obilazeći gradske ulice klicalo se Vodji Vlatku Mačeku i Slobodnoj Hrvatskoj.

Posle povorke uzá sve što nije bio najavljen nikakav govor pojávio se govornik u osobi Don Iva Tadića, koji pozdravivši masu reče: *Prvog decembra 1918 godine izvršen je najveći falsifikat u historiji našega naroda*". Našto mu je Sreski Načelnik oduzeo reč. Kako se je u blizini nalazila jedna grupa nacijonalnih omladinaca čuvši te réči počela je da protestvuje [illegible]

Želimo konststovati da ovo nije prvi politički govor popa Tadića, koji muti mir medju mirno gradjanstvo iste vjere. Ne ćudimo se njemu, ali sa pravom možemo upitati njegove starešine, dali on nema drugog posla već da se od jutra do mráka bavi politikom i da time otudjuje vjernike od Kuće Božje?

(K.)

Svaka ona firma koja oglašuje sigurno i napreduje. To je dokazano hiljadama slučajeva. Oglasom svraćate pozornost gradanstva na svoje artikte. Zato svaki naprednlji trgovac neće propustiti prilike da bar jednom mjesečno oglasi svoju robu u mjesnim novinama. Trgovci i zanatlije! „Tribuna" će Vam te oglase donositi uz minimalnu oštetu!

Don Frani Ivaniševiću

povodom njegove zlatne mise

(27. XII. 1886 — 27. XII. 1936)

Pred veličjem Njegovim duša vijek Tvoja je sjala
Ko meteor sjajni u radu za vjeru i Boga;
U podvigu Tvojem na odbranu jadranskih žala
Ti dao si sebe za probitke naroda svoga.

Na ledini tvrdoj sred težačkih vaja i muka
U duši je Tvojoj proklijala zamisô sveta
Da siješ i pljeviš kud njeg' va je pregnula ruka —
Ne sustajuć nikad pred znojem i bremom ljeta.

I ožari krš nam i zajeknu seoce malo,
Sa stabarja našeg odganjajuć gavrana jato:
Od sjemena Tvoga na izdanku sunce je sjalo
Na pupolje zorom prosipajuć srebro i zlato.

A Ti kao heroj, pod suncem sveđ dižući čelo,
Sa staze i meće ne skidajuć plamteće oko,
Pod vitlajom vjetra po ledini stupajuć smjelo
U čeličnoj ruci sveđ barjak si dizô visoko.

I prekrila tama, kad zemlja nam zadrhta cijela,
U krvi kad našoj i dušu nam htjedoše strti,
Al Tvoja i onda u zatišju nicahu djela
Iz plamnog Ti pera — prkoseći stravi i smrti.

Ti ostane div naš, neskršiva pećina svijesti,
Vijek krčeći staze i ozeblo ovijuć granje;
I ne dignu glasa u prazninu zgrčenih prsti —
Ti ostane mrav naš na iverju dižući zdanje.

I danas, kad molitve Tvoje veličaju Boga
Nek i molbe naše u veliču sliju se tome:
Blagoslovi Bože sva djela službenika Tvoga,
Jer služeći Tebi i rodu je služio svome!

Nek snijegovi metu, nek kupe se oblaci sivi,
Nek razmeću vjetri ispod pojata naših i trijema —
Ti živjećeš vječno, jer mladost vijek u tebi živi,
Ti umrijeti nećeš, jer smrti za Tebe i nema!

(Šibenik) *JOS. A. KRALJIC.*

Osnovana 1907. godine
BANKA I ŠTEDIONICA
d. d.
KRAPINSKE TOPLICE
Filijala u ZAGREBU
Martićeva ulica 27.
PRIMA upise na obročne tjedne uloge **STEDNJE**
uz vrlo povoljno ukamaćenje! U vezi sa
BESPLATNIM OSIGURANJEM
PODIJELJUJE ZAJMOVE
državnim, samoupravnim činovnicima i službenicima, oficirima, naredniče., penz., privatnicima i t. d.
Za sve upute obratite se izravno na zavod.

Kafana i restauracija hotela „KRKA"
Sibenik
želi
Sretnu Novu Godinu
svojim posjetiocima.
Ivan Bučar.

PODLISTAK

Dnevnik

sovjetskog gimnaziste

Organ komesarijata prosvete „Za komunističeskoje prosvoščenije" objavio je dnevnik 16—godišnjeg sovjetskog srednjoškolca. Prema dnevnim zabeleškama u tom duevniku može zaključiti kakve su prilike u sovjetskim gimnazijama.

1. novembar. Probudio sam se kasno. Sat je pokazivao deset. Sa strahom sam pogledao na raspored časova. Tamo je stajalo: hemije, nemački, algebra, istorija. Kad sam se setio nekoliko strana iz hemije i nemačkog, koje sam trebao da naučim i šest primera iz algebre — čelo mi je oblio hladan znoj. Iskočio sam iz postelje, zgrabio sam komad ć hleba i brzo sam seo za sto. Zvačući hleb počeo sam rešavati matematične zadatke. U žurbi sam ih prepisao u zádaćnicu, ali na posledniji primer već nisam imao papira. U trgovinama nemaju zadaćnica.

Onda sam zavirio u istoriske zábeleške. Kad sam zabeleške pisao u školi sve mi je bilo jasno. Aii kako sam ih počeo čitati kod kuće, ničemu nisam razumeo. U glavi sam imao samo komadiće iz istorije. Kad bi bar izdali udžbenike istorije, ali mesto udžbenika moramo pisati zabeleške. Učitelj govori, mi isto govorimo i istoriju ne znamo.

2 novembar. Bar da náš razred ima po smenu. Tako moram da čekam dok se ne završi obuka prve grupe đaka. Danas je bilo bolje. Imali smo crtanje, biologiju, literaturu i geometriju. Stalno me draži front pred garderobom. Moram da čekam 8 do 18 minuta dok zimski kaput ne predam u garderobu. Zar se takova glupost ne može bolje organizirati?

4 novembar. Zadaju nam toliko materijala, da nije moguće sve naučiti. Bubamo tri—četiri sata dnevno, a nekad i više. Učitelji nam ni u čemu ne pomažu. Ne interesira ih kako se spremamo. Ponekad se mučiš nad zadátom i sve je uzalud. Učitelj ništa ne objasni kako treba, samo nam pokaže stranu u udžbeniku ili brojeve matematičkih zadataka i misle: radi kako znaš.

5 novembar. Danas je u školi bila uzbuna. Čitali su nam ocene za prvo tromesečje. Nekoje devojčice su plakale. Ostalom je poznato da su devojčice suzna dolina. Najgore ocene su bile iz ruskog jezika. (C)

Sreća

Na vratima stare mi kavane
Prekrita salom od zelene svile
Mladosti svoje trátila si dane —
Čekala si me drhteći od zime.

A ja sam došo, možda dosta kasno,
Sa bolom svojim pred noge ti pao;
Na licu Tvome ja uočih jasno
Sav bol što je pratiti te stao.

Zato sam odmah svoju dušu bonu
Zatonio. „Kako?" To se i sam čudim.
I jasno Tebi u šaljivom tonu
Rekao: „Sreće, ja te ljubim!"

K. M.

Oglašujte u „TRIBUNI"

ri interesa: pojedinca, zajednice i nacije

(nastavak sa IV stranice)

vatnu inicijativu koriguje kad je prona državnim i opštim interesima. oz korporacije i država uzima inicivu u slučaju kad nedostaje privatna cijativa. Otuda korporacijama karakr državnih organa.

Kroz celu korporativnu organizaciju ovejavaju tri interesa: interes pojedin-, interes zajednice i interes nacije. ako je g. Bortolotto definisao korpovitizam sa pravnog gledišta kao dokinu o interesu. Korporavitizam je uanovio doktrinu o srazmeri interesa dividualnin i kolektivnih u odnosu ema opštem interesu nacije i kao tav on pretstavlja doktrinu solidárnosti aga u okviru nacije i doktrinu sarade ovih faktorâ u cilju opšteg interesa. ovoj srazmeri interesa ogleda se tea veza između ekonomije i prava i na daje korporativizmu naročitu vredost, daje mu etičko, ekonomsko i praio opravdanje (g. Bortolloto: Lo stato la dottrina corporativa, II., n. 167). orporavitizam prestavlja jedno socijalo rešenje sa naročitom pravnom vredošću, zasnovano na jednakosti i praičnosti, zatim sa ekonomskom, jer prezavlja srazmeru i ravnotežu interesa u akobu i najzad političkom, jer je rešeje doneto sa gledišta celishodnosti. Oim se parira zamerka da je korporatizam jedan ekonomski sistem. On je znad svega jedan naročit politički sitem celokupnog državnog uređenja, jer e reguliše samo interese pojedinaca i rupa, nego i najviši državni interes, stvarujući ga baš uređivanjem svačijih nteresa, pojedinačnia i grupnih. U dajoj konsekvenci ova bi se teza dala razviti u teoriju identiteta pojedinca države koju zastupa A. Volpicelli (u lelu Corporativismo e scienza giuridica). Jopšte, fašistički pravnici muku muče i esto padaju u kontradicije tretirajući problem odnosa pojedinca i države. Jedni ističo načelo subordinacije privatnih nteresa opštima, a drugi da pojedinac jeste i ostaje cilj u društvu i državi. Fašistička doktrina stoji negde na sredini između kolektivizma i individualizma.

A. Rocco kaže da je pojedinac tačka, sindikat vertikalna udružujuća formacija a korporacija horizontalna. To znači da je pojedinac jedinka, sindikat kategorija sastavljena u jedinicu a korporacija tota litet sastavljen u jedinstvo. Ako podrazumemo pojedinca kao jedinku izvan koje nema društvenog života, onda je sindikat osnova izgradnje novog uređenja države, a korporacija osnova jedinstva državnog uredjenja ili — kako bi rekao g. Bottai — sindikat je analiza, korporacija sinteza.

Fašistička država ima dve osobine koje se bitno razlikuju od demokratske države. Pre svega je autoritativna. Sve ličnosti u okviru države crpu svoju ličnost iz suverene volje i moraju joj se podvrgavati, jer je ona pravi izražaj viših potrebâ i nacionalnih interesa. S druge strane, državna idejâ kao najviši ideal prodire u svest građana i pretvara se u njegovo unutrašnje uverenje. Volja države jeste volja pojedinacâ. Druga njena odlika jeste hijerârhijsko uređenje. Ako pođemo odozdo, hijerarhijsko načelo je ubačeno i u masu: svi ljudi ne vrede jednáko, jedni su vođe, drugi redovi; vrši se jedna selekcija, stvara elita. Merilo je njihova socijalna vrednost. Hijerârhija je sprovedena i kroz ustanovel Uvek ima viši hijerarhijski stepen ona ustanova čiji je interes bliži državnom interesu. Korporácije stoje iznad sindikata. Čak i unutar samog sindikalnog i korporativnog poretka postoje više i niže hijerarhijske ustanove. Sve su ustanove u odnosu potčinjenosti prema državi. I kroz fašističku stranku, i kroz administrativno uređenje (opština provincija) i kroz zakonodavno, svugde je našlo primene načelo hijerarhije. Italijanski pravnici stoje na gledištu da hijerarhija ne znači cetralizaciju, nego organizaciju.

Većina pravnika smatra da se o korporativnom pravu danas ne može govoriti kao o jednom opštem i novom pravnom sistemu. Oni drže da je to samo jedán sistem u pravu uopšte i to sistem koji nije potpun i dovršen. Fašistički pravnici, naprotiv, smatraju korporativno pravo za jedan originalan opšti pravni sistem. Oni to dokazuju ovako: da bi jedan pravni sistem postojao za sebe mora imati izvesna opšta pravna načela. Korporativno pravo ih ima: autoritet, jedinstvo, intervencija i korporativizam. Ovo posljeduje načelo, korporativno načelo, odlikuje korporativno pravo od svih ostalih pravnih sistema. To je načelo svojstveno baš njemu. Ono prestavlja — prema A. Cioffi u (Istituzioni di diritto corporativo, n. 26) — jedno posebno osnovno shvatanje državnih ciljeva: to je doktrina i metod; nauka i praksa. Kao etički proizvod država ujedinjuje u sebi na načelu solidarnosti i saradnje sve svoje članove u jednu jedinu volju za napretkom i boljitkom, u jedan jedini osećaj rada za dobro svih, za opšte i trajno dobro.

All, ako baš korporativno načelo čini kamen temeljac korporativnog pravá kao javnog prava, onda su korporativisti precenili njegov javnopravni karakter. Ono pripada javnom pravu jedino po načelu državne intervencije, t. j. u koliko se država stara da se meša u disciplinu odnosa rada i proizvednje sa gledišta opšteg svog interesa. Korporativne ustanove, istina, imaju zakonodavne privredne inicijative, ali ta inicijativa nije ostavljena samo njima. Još više, da bi one dobile javnopravni karakter u punom smislu, naročito u zakonodavnom na njih bi trebalo preneti celokupnu zakonodavnu vlast, privrednu i političku, koju one danas dele sa parlamentom. O korporativnoj državi moći će se govoriti tek onda kad narodno pretstavništvo bude pretstavništvo korporácija. Dotle, korporativno právo nemože imati potpun karakter javnog prava, a još manje može prestavljati jedan detinitivan pravni sistem. Sve ga to ipak ne lišava interesaatnosti i pravne vrednosti. Ono je — kako se priznaje i s njegove strane — jedan sistem u procesu razvitka.

MALI OGLASNIK

Do 15 riječi D. 6, svaka daljnja reč 50 p. (uvrštava se najmanje 2 puta)
Priopćeno po retku D 10 — Oglasi po tarifi

KUPUJEM Bankovne knjiži ce, Zlato i Briljante. „Nakit" posredovanje za nabavu zajmova, Split — Krešimirova 3.

Zajam tražim intabulacijom Din 60 90000 na kuću i gradilište pred novom gimnăzijom trostruke vijednosti ponude na upravu pod „Zajam" 2-1

Smoking u vrlo dobrom stanju — prodaje. Za informacije obratiti se na upravu lista.

Za 30 dinara dobivate kod uprave Tribune Šibenik 10 kg. dobrog novinskog papira za omotavanje.

SRETNU NOVU GODINU
svim svojim musterijama i prijateljima želi:

ŠIBENIK — Strojarska mehanička radiona i ljevaonica metala S. Kordić

»Bojka« d.s.o.j. Trgovina boja i laka — Josip BRATIĆ drvodjelac

Milorad Pecelj trgovac — »Karlo Evangelista vlasnik NIKOLA ROSSI

»NADA« *A. M. FINZI manufakturna radnja* — KINO BALKAN

TISKARA E. VITALIANI I SIN

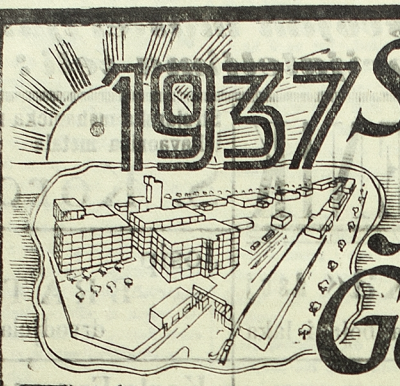
TIVAR prodavaonica SIBENIK — Slastičarna Ante Marušić

BOJANIĆ I GRABOVAC filijala SIBENIK — VASO ČOK trgovina i tvornica svjeća »KRKA«

SRETNU NOVU GODINU
želi svojim posjetiocima
Hotel »BELLEVUE«
F. NEMEČNY - Split

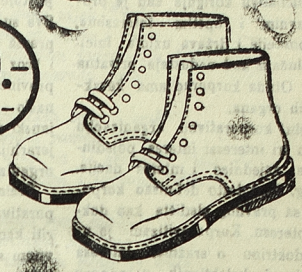
Odlikovana tvornica likera, destilacija i podrum dezertnih vina
Buljan & Co.
SPLIT, tel. br. 4-65

Hotel i restauracija „SLAVIJA"
želi Sretnu Novu Godinu svim svojim gostima
vlasnik: MARIN JOZEVIĆ - Split

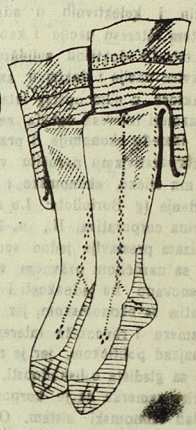

1937 Sretna Nova Godina!

39.-
49.-

29.-

59.-

Zahvaljujemo:

Našim mušterijama!

na povjerenju, koje ste nam u ovoj godini ukazali, te Vam obećajemo, da ćemo Vam i u novoj godini služiti još bolje i još jeftinije.

Prijateljima našeg rada!

na moralnoj pomoći i potpori, koju ste ukazali našem radu koji ide zatim da stvori blagostanje za sve nas.

Našim dobavljačima!

na indirektnoj saradnji, kojom ste nas pomogli da ispunimo našu glavnu zapovjest: Služba mušteriji. Obećajemo Vam, da ćemo i nadalje svim silama raditi na unapredjenju jugoslavenske industrije.

Našim saradnicima!

na predanoj i iskrenoj saradnji oko stručnog obuvanja jugoslavenskog naroda, za odanost i požrtvovan rad u službi našim mušterijama.

99.-

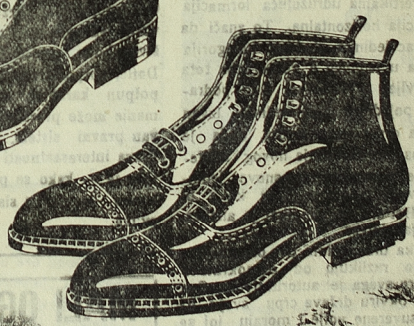

129.-

149.-

109.-

Svima vam najiskrenija hvala i sretna Nova Godina 1937

Bata

Direktor: HAMILKAR VITEZIANI — Glavni i odgovorni urednik: BRONISLAV J. LORINI — Štampa: Tiskara E. Vitaliani i Sin, Sibenik — Platilo i tuzivon _ Sibenik